

TEORIJA ELITA

- ▶ ELITA (eligare)-manjina koja najviše vrijedi ili najviše doprinosi društvu i otuda polaže pravo na najviši uticaj i moć.
- ▶ PRVI OBLICI ELITE SE POJAVLJUJU U ANTICI (PLATON, ARISTOTEL)
- ▶ DVA OSNOVNA OBLIKA ELITE:
 - ▶ ELITA PO VRIJEDNOSTI
 - ▶ ELITA MOĆI
- ▶ ANTIDEMOKRATSKE TEORIJE
- ▶ KONZERVATIVNE TEORIJE-ELITE PO VRIJEDNOSTI
- ▶ LIBERALNE TEORIJE-ELITE PO SPOSOBNOSTIMA
- ▶ KONZERVATIVNE TEORIJE-dominacija manjine nad većinom

▶ **ŽORŽ SOREL**

- ▶ moralna elita
- ▶ dominacija fizičkog nad duhovnim radom
- ▶ sindikat nasuprot partiji i direktna akcija

▶ **VILFREDO PARETO**

- ▶ Sociologija objašnjava, ne iznosi vrijednosne sudove
- ▶ Derivacija-naknadna racionalizacija
- ▶ Rezidue-tendencije u ljudskom ponašanju
- ▶ Rezidua kombinovanja i rezidua postojanosti

- ▶ Sve teorije i ideologije jednakosti, demokratije, socijalizma itd. samo su derivacije - naknadne racionalizacije kojima savremena društvena elita (ili njeni delovi) opravdavaju svoju moć
- ▶ Razlike u sposobnostima osnov elite
- ▶ Revolucije nastaju jer se dekadentni zadržavaju na vlasti
- ▶ Karakter elite zavisi od dominantnih rezidua-spekulatorna i renterijerska
- ▶ Kružno kretanje-ravonteza, destabilizacija, ravnoteža
- ▶ Politika, ekonomija, ideologija (sveštenici I kritičari)
- ▶ "Isrorija groblje aristokratija"
- ▶ Parsons-pluralizam uzročnosti, ideja funkcionalnog odnosa, ideja društvenog sistema, ideja moći

▶ **GAETANO MOSKA**

- ▶ Elitu određuje kao političku ili vladajuću klasu
- ▶ “Humus istorije”
- ▶ Politička klasa-ratnici, sveštenici, zemljoradnici, bogataši, inteligencija
- ▶ Politička klasa jedina može planirati i organizovati društvo
- ▶ Prednost političke klase posjedovanje određenih svojstava, kao i političku formula (opravdanje)
- ▶ Uvjerenost vladajuće klase u političku formula

-
- ▶ Kada politička formula vladajuće klase izgubi svoju snagu tada dolazi do krize i mogućnosti nasilnih promjena
 - ▶ U okviru vladajuće klase se obrazuju frakcije ili u okviru mase stvara zametak nove političke klase
 - ▶ Kristalizacija nove političke klase i sila navike
 - ▶ Političku klasu čine dva sloja:
 - ▶ „vrhovni vođa“
 - ▶ „srednja klasa“ (međusloj)
 - ▶ Masa ima potrebu da bude vođena, ali nikad u potpunosti ne preuzima vladajuću formula

ROBERT MIHELS

- ▶ Moć u političkim strankama I sindikatima
- ▶ Demokratski principi:
- ▶ Podjednako učešće I uticaj u obavljanju poslova organizacije
- ▶ Slobodni izbori na kojima svi članovi mogu biti izabrani
- ▶ Kontrola glasača nad onima koje izglasaju
- ▶ Vremenom raste moć rukovodilaca

-
- ▶ Razlozi zbog kojih svaka organizacija postaje oligarhijska:
 - ▶ veličina organizacije
 - ▶ složenost zadataka
 - ▶ brzina donošenja odluka
 - ▶ monopol nad povjerljivim podacima
 - ▶ “gvozdeni zakon oligarhije”
 - ▶ Sopstveni interesi zamjenjuju društvene ciljeve
 - ▶ Kriza demokratije 1920.
 - ▶ Marks smatra da će socijalistička revolucija prevladati oligarhiju
 - ▶ Tri elite: politička, ekonomska i intelektualna

▶ SAVREMENA TEORIJA ELITA

- ▶ Teorija elita se od 40ih godina smatrala nepoželjnom

▶ JOZEF ŠUMPETER

- ▶ Problemi demokratije:
 - ▶ operativnost
 - ▶ narodna volja, opšte dobro – teorijska iluzija
 - ▶ način postizanja opšteg dobra
- ▶ iracionalno djelovanje grupe i slabije razumijevanje društvenih problema

- ▶ lakomislenost u donošenju odluka (afere), odluke donosi elita
- ▶ "Držanje do sopstvenog ugleda manje dolazi do izražaja kada više ljudi treba da preuzmu na sebe nečasnost jednog ružnog postupka nego kada ona pada samo na jednog čoveka"
- ▶ suština demokratije se ogleda u izboru elite
- ▶ elita ograničava elitu

- ▶ **BERNARD BERELSON I KARL KORHAUZER**

- ▶ Demokratija počiva na pasivnosti masa
- ▶ Elite čuvaju sistem

▶ **ĐOVANI SARTORI**

- ▶ Prednost demokratije zbog obnovu elita

▶ **SUZAN KELER**

- ▶ Veći broj strateških elita:
- ▶ 1. elite koje ostvaruju opštedruštvene ciljeve (politička elita)
- ▶ 2. elite koje razvijaju sredstva da se ti ciljevi ostvare (upravna elita)
- ▶ 3. elite koje utvrđuju osnovne društvene vrijednosti (religijske, intelektualne elite)
- ▶ 4. elite koje predstavljaju vrijednosne uzore
- ▶ Nadziru jedna drugu, ali mora postojati konsenzus oko osnovnih vrijednosti